

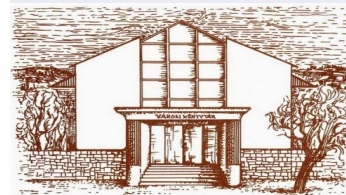
Hónapló

Szeptember

2024

Lipták Gábor Városi Könyvtár Balatonfüred

Kiadja: Lipták Gábor Városi Könyvtár Gyerekrészlege
8230 Balatonfüred, Kossuth Lajos u. 35.
Szerkesztő: Sz. Faragó Szilvia
gyerekkönyvtáros
Email: szi8230@gmail.com

Csukás István

Dalocska

Csengő szél: gíngalló,
röppenj már, pillangó!
Pillangó messze jár,
volt-nincs nyár, vége már.
Züm-züm-züm, ez a szél;
táncol a falevél.
Züm-züm-züm, ez a szél!
Egy reggel itt a tél.

Galambos Bernadett

Kis levél

Egy kis levél elindult,
fölkapta a szél.
Repült messze, fel az égbe
ahol sok a fény.
Őszi napfény cirógatta,
most már nem is félt,
aláhullott, megnyugodott,
bóbiskolni tért.

M. Simon Katalin

Ősz

Őszi szellő hancúrozik
A mezők fölött,
Pók a szálát fonogatja
Az ágak között.
Alma pottyán, szilva pattan,
Kopog a dió,
Szőlő érik, leve csordul,
Szüretelni jó!

Weöres Sándor

Őszi erdő

Kopaszok a fák, a bokrok
Erdő, erdő, hol a lombod?
Kopasz erdő kopasz fája
Szomorúan felel rája:
-Nemsokára itt a tél,
Lombomat viszi a szél.

Kiss Dénes

Itt az ősz

Itt az ősz, itt az ősz,
sárgul a fák alatt,
levélre kalapál
bronzot meg aranyat.

Kipi- kopp, Kopi- kipp,
fű zöldje elkopik,
október zörgeti
úton a lépteit.

Versek szeptemberre

Anderkó Péter

Szeptember

Hűvös az éj, hideg a szél
halványabb a napsugár
Ki tudja már, a sok gólya
a sok fecske merre jár.
Elhervadtak a virágok,
sárgulnak a levelek,

A szőlősben szüretelnek
a szorgalmas emberek.
Körtét, almát, szilvát, diót
szedeget a sok gyerek,
Előbújnak a szekrényből
sálak és pulóverek.

Kora reggel már dér fedi
Odakinn a földeket.
Elbúcsúzik a fényes nyár
Siratja az erdő s berek.

Orgoványi Anikó

Őszi színek

Ősz apóka előveszi
festővásznát, ecsetét,
színesíti a lombokat,
ebben leli a kedvét.

Arany a dió levele,
halványsárga a kőris,
izzik már a galagonya,
lángol a vadszőlő is.

Minden zöld volt
még a nyáron,
most tobzódik ezer szín,
sárga, narancs, barna, bordó,
bíborvörös, élénk pír.

Ősz apóka elégedett,
elkészült a színes kép,
így pompázik, míg szél úrfi,
mindent szépen le nem tép.

Nemes Nagy Ágnes: Akácfa

Akácfa, akácfa,
sárga lombot hullató.
Kezemre, kezemre
mintha hullna sárga hó.

Mintha hullna sárga hó,
csak hogy el nem olvadó,
járdaszélen nagy kupacban
színaranyként csillogó.

Hogyha belegázolok,
hogy zizeg és hogy ropog!
Mit csinálsz te? – kérdik.
Járok, járok sárga hóban,
színaranyban térdig.

Mentovics Éva

Iskolatáska

Táskát veszünk anyukámmal:
hátra valót – de szépet!
Olyant, melybe betehetek
sok szép könyvet, festéket...

Büszkén hordom majd a táskám:
– Barátaim, látjátok?
Szeptembertől, mint a nagyok

Az ősz útja

Kertek alatt – nézd csak! –
már az ősz botorkál,
meg-megáll egy hársnál,
néhány rőt bokornál,
előkap egy pemzlit,
s lám, amott a festék...
bemázolja a kert
álmos, fáradt testét,
aranyló pendelyt fest
nyárfákra, meg fűzre,
s engedi a szélnek,
hogy majd messze űzze
rozsdálló levelét
bükkfának és tölgynek,
s elterüljön végül
lenn, az avarszönyeg.

én is suliba járok.

Zelk Zoltán

Őszi mese

Egy magas fa legszélse ágán élt a kis falevél. Mostanában nagyon szomorú volt. Hiába jött játszani hozzá a szellő, csak nem vidult fel.

-Miért nem hintázol velem? – kérdezte a szellőcske. -Láttam, most mindig egy kismadárral beszélgetsz. Ugyan, mennyivel mulatságosabb ő nálamnál? No, de találok én is más pajtást!

A falevél erre sírva fakadt.

-Ne bánts, szellőcske, tudhatnád, mennyire szeretlek, és láthatod, milyen szomorú lett a sorsom. Azelőtt reggelenként arany napsugárban fürödtem, és fecskesereg köszöntött vidám jó reggelt. Most se napsugár, se fecskék. Hová lettek? Miért hagytak el? Nézd az arcom, a nagy bánattól egészen megöregedtem, már ráncos is, az esőcseppek naphosszat elülnek benne! A szellő megsajnálta a falevelet. Megsimogatta, vigasztalta, de az zokogott, hogy leszakadt az ágról, és hullt a föld felé.

Nem baj ha meghalok – gondolta – úgysem ér már semmit az életem.

De a szellő nem hagyta kis barátját: szárnyára vette, s azt mondta:

-Oda viszlek, ahová akarod! Merre repüljünk?

De a falevél bizony nem tudta.

Éppen akkor egy kismadár szállt a fára. Csodálkozott, hogy nem találja ott a falevelet; máskor már messziről integetett neki, alig várta, milyen híreket hoz.

-Ott van a kismadár – ujjongott a falevél – akivel beszélgetni láttál. Ő megígérte, hogy hírt hoz a fecskékről, talán már tudja is, merre kell utánuk menni!

Oda repültek hát hozzá. A kis madár elmondta, hogy egyik pajtása látta, mikor a fecskék összegyűltek s elhatározták, hogy itt hagyják ezt a vidéket, s elindulnak a tengeren túlra. Azt beszéltek: ott mindig aranyos napsugár ragyog.

-Menjünk utánuk-könyörgött a falevél.

A szellő nem kérette magát. Szálltak hegyen – völgyön, erdőn, mezőkön, míg csak a tengerhez nem értek. Azon is átszálltak, mikor egy fecske suhant el mellettük. Rögtön észrevette a kis falevelet, aki több társával együtt olyan kedves házigazdája volt. Örömeiben gyorsan összehívta a fecskéket; de mire odaértek, a falevél már nagyon fáradt volt.

Ott himbálózott a ragyogó napsütésben. A fecskék énekeltek, a napsugár mosolygott, a szellő duruzsolt.

-Most már boldog vagyok – sóhajtotta a falevél, aztán álomba ringatta a tenger.

Rokonok a nagyvilágban — A macskák 2.

Pusztai macska (más néven **manul** vagy **Pallas-macska**)

A pusztai macska jórészt Ázsia középső részein honos, a hideg helyeket kedveli, pl. a hatalmas Himalája hegységben is előfordul. Nagy, tömött bundája miatt kerek testalkatúnak tűnik, pedig valójában egészen vékony a teste. Akrobatikus mutatványokra képes, elképesztő kecsesen ugrik át a hegyi szurdokok felett. A hó sem zavarja. Amikor leül, sűrű bundás farkát maga köré kanyarítja, és mellső lábait ráhelyezi, így védi meg végtagjait a hidegtől.

Halászmacska

Víz közelben, folyók, tavak mellett él Délkelet-Ázsiában. Főként hallal táplálkozik. Kitűnő halász, ujjai közt még kezdetleges úszóhártya is található. A karmait viszont nem tudja behúzni, mint a házi rokona.

Leopárdmacska (vagy **bengáli törpemacska**)

Ez a pompás, csíkos, Ázsia déli, délkeleti részein honos macska nem nagyobb a házi rokonánál. Ő is fantasztikus légtornász, szinte repül a fák ágai között, és akár csak a halászmacskának, neki is vannak úszóhártyái. Ha a mászás úgy kívánja, hátsó lábait képes teljesen kifordítani, és akár a mókus, fejjel előre mászik le a fák törzsén.

Szervál

A fekete kontinensnek ez a lakója szinte olyan, mint egy mini gepárd. Főleg a szavannán él Afrikában. Bár tud fára mászni és úszni is, leginkább futva vadászik. Atletikus testét homokszínű bunda fedi, fekete pöttyökkel díszítve. Nagy, kerek füleinek köszönhetően kiváló a hallása, ami nagyban segíti őt a vadászásban.

Népmese

Mit kívász? Ajtónyílást?

Meghalt az öregapa. Közben meg disznóölés is volt a háznál. A disznóhúst fölrakták a kéménybe füstre. Azelőtt ugye a kemence bent volt a konyhában, és mind tele volt rakva csecse-becse, kismirglizett tepsikkel. Aztán azelőtt igen hitték, hogy a halottak hazajárnak. No, akkor a szomszédok közül az egyik pofa fölment a kéménybe, mert nyitott kémény volt sövényből, és leereszkedett. Ráállt arra fára, amire a húsokat rakták füstölödni. De amint a sunkákat a nyakába csapta, a fa eltörött alatt, és lepottyant.

Hát még az a sok tepsi! Akkora zörgés volt, mint világégre. Azt mondja az asszony az urának:

– Hallod! Hazajött az apa, biztos az ijeszt. Menj ki, kérdezd meg tőle, hogy mit kíván.

Az ember kiment a konyhába, s megkérdezte tőle, hogy mit kíván. Az meg azt mondta, azt nyöszörögte, hogy ajtónyílást. Kinyitották neki az ajtót, s elment. Aztán látták reggel, hogy a sunkákat meg elvitte. Azért még most is mondják bolondságból, ha valaki kíván valamit: Mit kívánsz? Ajtónyílást?

Zelk Zoltán

Mese

Volt nekem egy olyan ebem,
kikutatta ahány zsebem.
Ha cukrot lelt a zsebemben,
nem számolta, csak megette,

Volt nekem egy olyan lovam,
úgy elfutott most is rohan.
Világ végig meg sem áll tán,
jó, hogy nem ülök a hátán.

Volt egy olyan kispatakom,
lefutott a hegyoldalon.
Futott, amíg folyó nem lett,
itt csobog a házunk mellett.

Volt egy olyan mesém nékem,
mint a virág, nőtt a réten.
Akkor én még úgy meséltem,
nem virágot, mesét téptem!

Az ókori Róma 2.

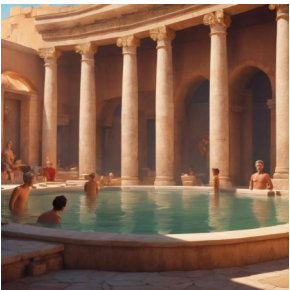

Az isteneiket a görögöktől kölcsönözték a rómaiak, csak épp új, római neveket adtak nekik. Mars a görögöknél még Arész néven volt ismert. A főistent, Zeust a rómaiak már Jupiterre, a tengerek görög istenét, Poszeidont pedig Neptunusra nevezték át. A zsidó Jézus tanításával, a kereszténységgel azonban sokáig nem tudtak kiegyezni. Jézus Krisztust a római helytartó, Pilátus feszítette keresztre, a rómaiak pedig még több évszázadon át üldözték a keresztényeket. Végül azonban annyira elterjedt az egyistenhit, hogy maga a római császár is megkeresztelkedett. A birodalom pedig, ahol kezdetben pusztították a kereszténységet, annak legnagyobb terjesztője lett. Mit mondhatnánk, változnak az idők! A közös vallás egy újabb összetartó erő lett a birodalomban. Az egyik legrégebbi római épít-

mény, a Pantheon például, ami eleinte minden római isten közös templomának számított, végül keresztény templommá vált.

Utak, fürdők, arénák

Sok jó dolgot kitaláltak a rómaiak, ami megkönnyítette az emberek életét. Ők voltak az elsők, akik kikövezték az utakat. Az alaposan megépített, kővel borított úton gyorsabban haladhattak a kereskedők és a hadsereg a birodalom egyik végéből akár a másikba. De építészeti csoda a római vízvezetékrendszer és a fürdők is. A hegyi források vizét felszíni vízvezetékeken juttatták el a városokba. Így tiszta vizet biztosítottak a háztartások számára, a közfürdők pedig

az előkelő emberek kényelmi igényeit is kiszolgálták. Sok fontos politikai döntés született meg ezekben a fürdőkben.

Kegyetlen dolgokat műveltek viszont a birodalomszerte épített hatalmas arénákban. Itt küzdöttek meg egymással vagy a vadállatokkal életre-halálra a rabszolgák egy válogatott csoportja, a gladiátorok csupán azért, hogy a közönséget szórakoztassák. Persze a rabszolgák nem rómaiak voltak, hanem a leigázott népek soraiból kerültek ki. Velük az uraik bármit megtehettek. A legismertebb aréna a római Colosseum volt, ami ma is áll, bár romosan, és ma is az örök város nevezetessége.

Már iskolás vagyok (részlet)

Másnap Pöszke feljött hozzám, pedig nem szokott. Mindig én egyek le hozzájuk.

– Mutasd meg, hogy a te iskolatáskádban mi van – kérte. – Mert az enyém olyan üres, és szeretném berendezni.

Szerencsére anyukám még nem volt otthon, így kiboríthattam mindent a földre. Mire nagymamám észrevenné, addigra visszarakom. Pöszke mindent külön fölemelt, megnézett és megkérdezte:

- Ez mire jó?
- Ebből tanuljuk a betűket. Olvasni.
- És ez mire jó?
- Ebbe írunk.
- És ez mire jó?
- Ezzel mérünk.
- És ez mire jó?
- Ezeket rakosgatjuk, kiválasztjuk, ahogy a tanító néni mondja.
- És ez mire jó?
- Ebben tartjuk a betűket.
- És ez mire jó?
- Ezzel dobjuk ki a számokat.
- És ez mire jó?
- Ebből énekelünk.
- És ez mire jó?
- Ezt vesszük fel, ha tornázunk vagy futunk vagy labdázunk.
- És ez mire jó?
- Erre tesszük a rajzlapot.

Végre a gyurmához, a zsírkrétához, a gombfestékhez és az ecsetekhez ért.

– Ezt tudom, hogy mire jó! Ezzel gyurmázol, ezzel rajzolsz, ezzel festesz és ebbe mosod ki az ecsetet! És ez mind van nekem is. Akkor ezeket beleteszem az iskolatáskámba. Meg a színes ceruzákat is.

A tévében éppen a reklám ment.

– Nézzük? – kérdeztem Pöszkét. De nem akarta.

– Inkább játszunk mirejót – mondta. És azóta folyton mirejót játszunk. Azért jó játék a mirejó, mert nem kell hozzá semmi, csak mi ketten, meg azért is, mert akárhol lehet játszani, az utcán, a lépcsőházban, a liftben, az ABC-áruházban és otthon is, ha rossz az idő. Meg azért is jó játék, mert mi találtuk ki.

Eleinte mindig a Pöszke kérdezett és én válaszoltam.

– Mire jó, ha megtanulod a betűket? – kérdezte Pöszke.

– Mindent el tudok olvasni, amit leírtak – válaszoltam én.

– És hol vannak a betűk? – kérdezte Pöszke.

– A legtöbb a könyvekben van, de mindenütt vannak – mondtam én.

– Itt is? – kérdezte Pöszke és körbeforgott az utcán, mert éppen az ABC-ből jöttünk a mamájával.

– Itt nincsenek is betűk! Lehet, hogy a Pöszke is tudta, hogy az utca is tele van betűkkel, de úgy tett, mintha nem tudná. Én meg már nem emlékeztem, hogy óvodás koromban tudtam-e. Megmutattam Pöszkének, hogy mennyi betű van az utcán. A boltokban meg a vendéglőkön neonból, a kirakatokban kézzel írva, a házak falán fényes táblákon, a kapuk mellett a házitelefonoknál kis keretben, a teherautók oldalán színes festékekkel, a hirdetőoszlopokon, csak soroltam, és nem akart vége lenni. Most jöttem rá, hogy eddig én se tudtam, hogy mennyi betű van az utcán.

– És mire jó, ha ezt a sok betűt mind elolvasod? – kérdezte Pöszke. Kicsit megijedtem, hogy most majd azt kéri: olvassam fel neki az egész utcát, de szerencsére nem kérte. Csak egyet-kettőt. Egy táblára mutatott a tejbolt ajtaján.

– Itt mi van kiírva?

– Zárva – olvastam egész folyékonyan.

– Hát azt mindenki látja – vont vállat Pöszke –, ahhoz nem kell megtanulni olvasni!

– Akkor mást olvasok neked – mutattam egy nagy táblára, amely a járdán állt három lábán.

– Tudod, mi van ideírva? – Pöszke nem tudta. – Vigyázat! A tetőn dolgoznak! – olvastam szép hangosan. Mindenki fölneézett a tetőre, Pöszke mamája is. A tetőn nem volt senki. Pöszke rám nézett.

– Hát itt nem dolgozik senki!

– Azért mi még vigyázhatunk – mondtam.

– Nagyon igazad van, fiacskám – mondta egy ismeretlen néni –, a múltkor nekem majdnem a fejemre esett a cserép!

– Virágcserép? – kérdezte Pöszke, és ezen muszáj volt nevetni, mert elképzelttem a nénit virágcseréppel a fején.

– Tetőcserép – mondta a néni, és megigazította a kucsmáját. A cukrászda elé értünk. A kirakatban egy nagy, kézzel írt tábla volt. Nagyon szerettem volna, ha Pöszke megkérdi, hogy mi van odaírva. De nem kérdezte. Én kérdeztem őt.

– Tudod, mi van odaírva?

Pöszke vállat vont.

– Biztosan az, hogy diós-mákos bejgli kapható. Itt szoktuk venni karácsony előtt.

– Nem! – kiabáltam. – Nem bejgli! Hanem az, hogy Fagyfalt kapható!

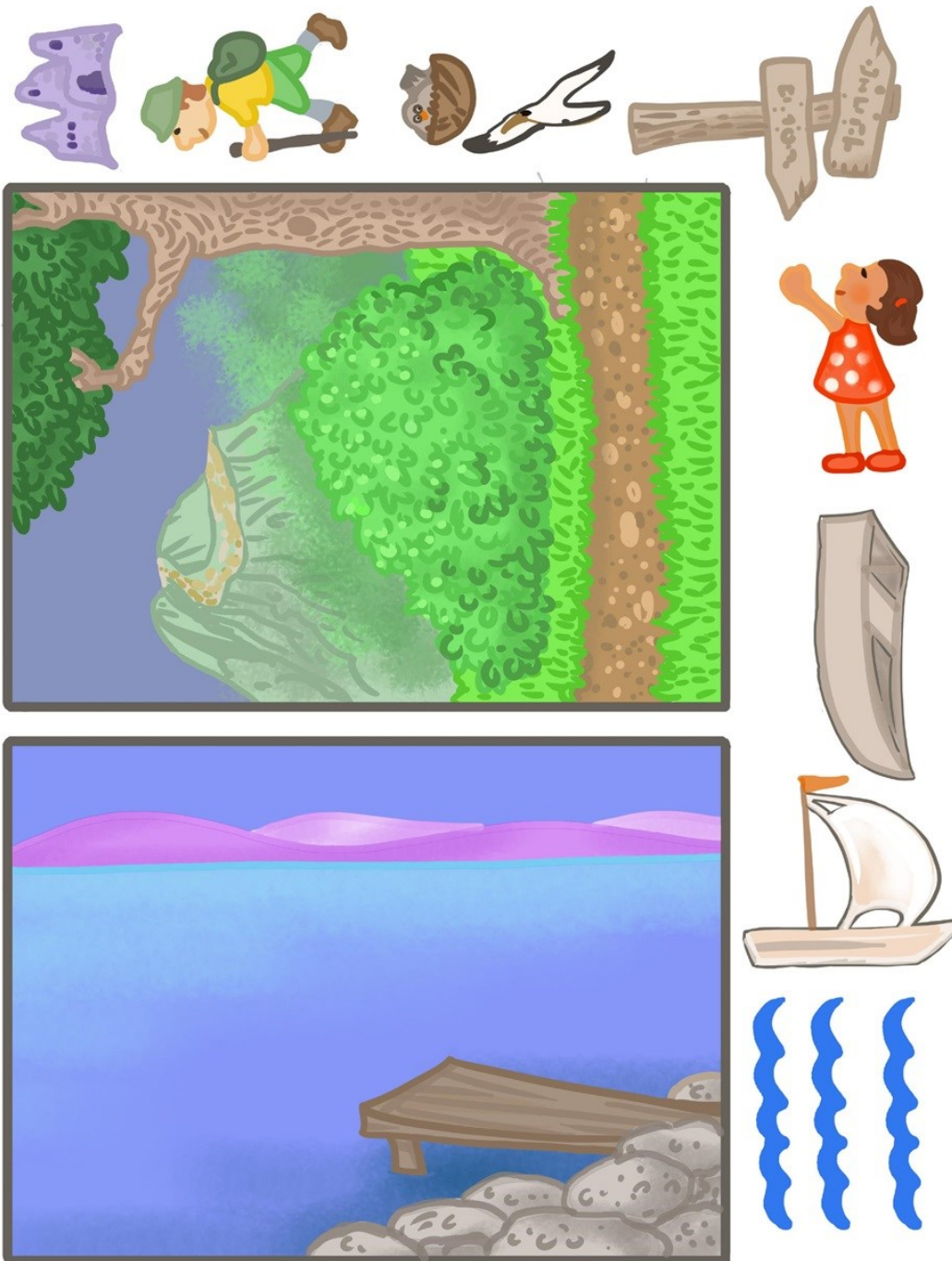
Pöszke nagyon megörült ennek, de a mamája nem annyira.

– Télen igazán nem kell fagyfaltot ennetek – mondta –, és vacsora előtt meg egyáltalán nem! De addig könyörögtünk, hogy mégiscsak vett nekünk két kis tölcsérrel.

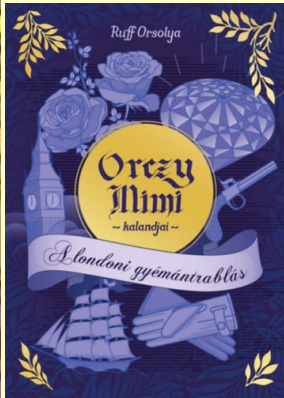
– Most láthatod, hogy mire jó, ha az ember tud olvasni – mondtam Pöszkének, és ő bólogatott. Mert jó volt a fagyí.

Térbeli képeslapok

Vágd ki a formákat, majd a figurákat ragaszd a képekre értelemszerűen, úgy, hogy alátesszel egy darabka vastagabb kartont (dobozból vágd le).

Olvastad már?

Ruff Orsolya: Orczy Mimi kalandjai : A londoni gyémántrablás

Báró Orczy Mimi mindennél jobban szereti a kalandokat. Mikor Ófelsége Színházában, a Renegát londoni előadásán váratlanul tűz üt ki, a kavardásban eltűnik Lady Mortimer értékes gyémántja. A Scotland Yard egy fiatal embert gyanúsít, Mimi pedig még aznap éjszaka titokzatos üzenetet kap – valaki a segítségét kéri. Az idő szorít, a gyanús jelek egyre szaporodnak, a

nyomozás szálai pedig a Néma Sírásóba vezetnek, ahol két gyanús alak ad találkozót egymásnak...

A viktoriánus Londonban játszódó kalandregény főhősét, a bátor, kalandvágyó Mimit valóságos személy inspirálta, mégpedig a világ egyik legolvasottabb magyar származású szerzője, báró Orczy Emma, a Vörös Pimpernel írója. Ruff Orsolya nemcsak mesteri kézzel szövi a szálakat, de egy mára letűnt világba is elvezet, remek szórakozást nyújtva fiatal olvasóinak.

„– A világ tele van felfedezni való csodákkal, és én mindegyiket meg akarom ismerni.”

„– A tanárim mindig azt mondogatták, hogy soha nem lesz belőlem semmi... de én már akkor is tudtam, hogy nincs igazuk. Mindig érdekelt a világ, és mindig meg akartam fejteni a titkait. Mindig arra vágytam, hogy messzi tájakra utazzak, hogy az eget fürkészzem, és leássak egészen a föld mélyére...

[...]

– Sokáig erre nem volt lehetőségem, de aztán megtaláltam az egyetlen helyet, ahol mindezt a tudást magamba szívhatom.

– És hol találta meg? – kérdezte a királynő, akinek a szemében most már mosoly bujkált.

– A könyvek világában, felség!”

Viccek szeptemberre

Ha letojít egy madár, ne dühöngj! Legyél boldog, hogy a tehenek nem repülnek!

- Nagypapa, miért vagy olyan szomorú?
- Mert olyan öreg vagyok, hogy amikor kijöttem a múzeumból, megszólalt a riasztó.

- Tudod, mit visel a béka a tóparton?
- Gólyaálló mellényt.

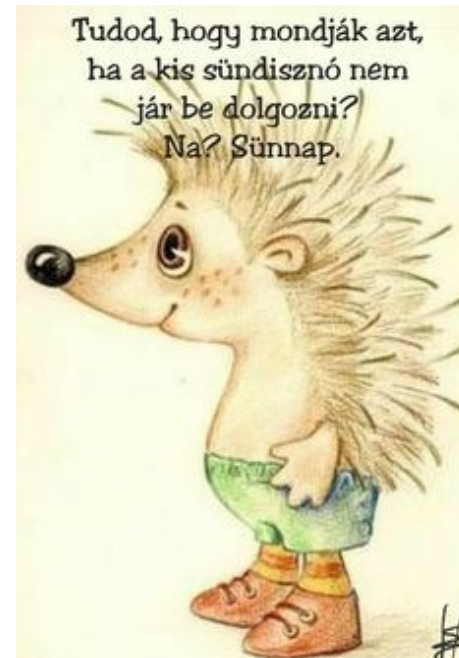

- Mit tartanak a húszárok a lóborben?
- A lovat.

Két fogpiszkáló sétál az erdőben. Az egyik észrevesz egy sűnit.
- Nézd csak, ott meg házibuli van!

-Mi a fenét főztél ma? Olyan az íze mint a kutyakajának!
- A dobozon az állt, a ház kedvencének. Nekem Te vagy az drágám!

A nyári rejtvények megfejtései

Pataki Edit: Tizenkét testvér című versének hiányzó része:

Július – vakáció most a juss.
 Augusztus – utazz, pihenj,

1. a kukoricáé sárga
2. madár gyomra
3. sms-t küld
4. orr tréfásan
5. hosszú farkú, kicsi rágcsáló
6. a sivatag hajója

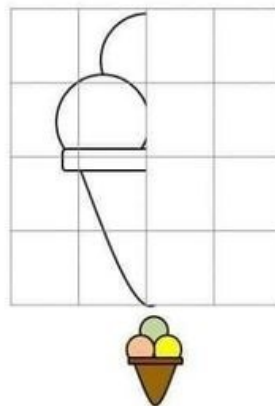
S	Z	E	M
Z	Ú	Z	A
Ü	Z	E	N
N	Ó	Z	I
E	G	É	R
T	E	V	E

Ha a betűhálóból kihúzod a szeptemberi névnapokat, majd a megmaradt betűket összeolvasod PatakiEdit: Tizenkét testvér című versének hiányzó része alakul ki. Írd a pontozott vonalra! →

Ó	V	O	H	O	L	D	A
D	Á	R	E	B	E	K	A
B	A	M	E	N	I	K	Ő
E	D	I	T	E	N	N	I
A	D	R	I	E	N	N	K
H	U	N	O	R	E	L	L
Z	A	K	A	R	I	Á	S
J	U	S	Z	T	I	N	A

Szeptember—

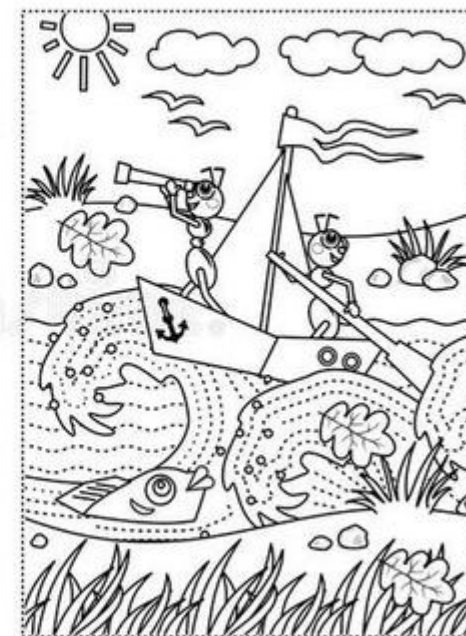

A meghatározások alapján töltsd ki a rejtvényt, s ha ügyes voltál, a színes oszlopban olvashatod a megfejtést. →

1. vízimadár
2. hibát vét, téveszt
3. tűz teszi
4. madár testét fedi
5. anyus párja

		CS	

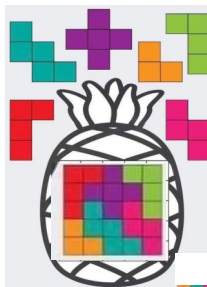
Keresd meg a 10 különbséget!

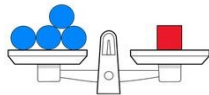
Rejtvények szeptemberre

A rejtvények megfejtéseit leadhatod a gyerekkönyvtárban és ha szerencséd van, kisorsoljuk a nevedet és ajándécsomagot nyersz.

Nosza, állj neki! Jó szórakozást!

Süni nem találja az utat a vacsorához. Különböző színekkel segíts neki!

Gondolkodj!

3 = 18

4 = 32

5 = 50

6 = 72

10 = ??

111 = 13

112 = 24

113 = 35

114 = 46

115 = 57

117 = ??

Számológatós

D+A = 50

😊 + ☹️ = 13

A+A+A = 120

😊 × ☹️ = 42

D+C = 35

☹️ - 😊 = 1

C = ?

☹️ = ?

🦊 + 🦓 = 13

🦓 - 🦒 = 5

🦊 - 🦒 = 2

🦊 + 🦓 + 🦒 = ?

D+A = 50
 A+A+A = 120
 D+C = 35
 C = ?